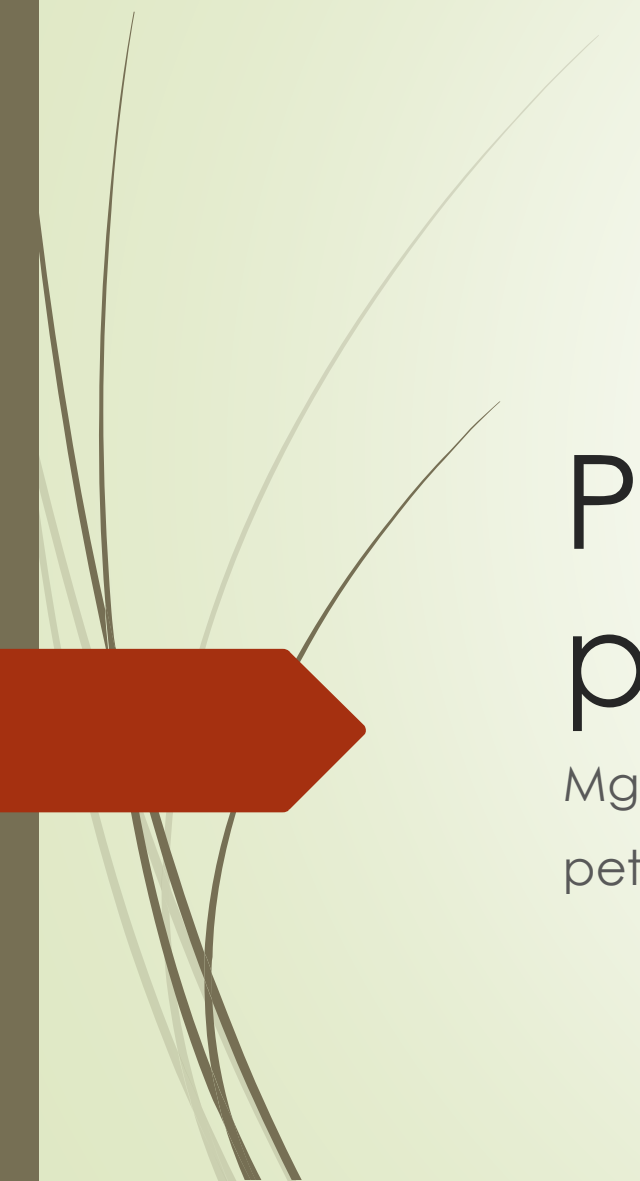

Práce s deskriptory v programu Učitelství filosofie

Mgr. Petra Šebešová, Ph.D. (Ústav filosofie a religionistiky, FF UK)

petra.sebesova@ff.cuni.cz

Deskriptory – co a proč

- Propojení oborových, oborově-didaktických a obecně pedagogických kompetencí
- Vize, úběžník celého studia pro studenty
- Vodítko pro nás při tvorbě kurzů
- Specifikace oborových cílů – kompetenční pojetí
- 5 oblastí – odbornost učitele, plánování výuky, metody, hodnocení, reflexe

DESKRIPTORY PRO UČITELE FILOSOFIE

	Oblast	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne
1.	Odbornost učitele				
1.1.	Znalost filosofie:				
1.1.1.	Srovnám filosofii s jinými obory.				
1.1.2.	Vysvětlím podstatu hlavních filosofických disciplín.				
1.1.3.	Charakterizuji srozumitelně hlavní filosofické směry a základní myšlenky jejich klíčových představitelů.				
1.1.4.	Srozumitelně popíšu vývoj filosofického myšlení v dějinách.				
1.1.5.	Používám spolehlivé přehledové zdroje, ke kterým se mohu obrátit, když něco nevím.				
1.2.	Interpretace a analýza textu:				
1.2.1.	Pojmenuji přesně problém, který se řeší v textu.				
1.2.2.	Identifikuji a popíšu cíle textu.				
1.2.3.	Identifikuji a popíšu argumenty, které text předkládá.				
1.2.4.	Vysvětlím význam klíčových pojmů použitých v textu.				
1.3.	Argumentace:				
1.3.1.	Popíšu zásady správné argumentace a hlavní chyby v argumentaci, včetně nejčastějších argumentačních faulů.				
1.3.2.	Analyzuji argumentaci (rozliším premisy a závěry, popíšu argumentační strukturu, odhalím nevyřčené premisy).				
1.3.3.	Posoudím platnost argumentace.				
1.3.4.	Formuluji přesvědčivé námitky proti předložené argumentaci a přesvědčivé argumenty v její prospěch.				
1.4.	Komunikace:				
1.4.1.	Moje ústní vysvětlení filosofických pojmů, problémů a teorií jsou jasná, přesná a srozumitelná.				
1.4.2.	Diskutuji o filosofii přemýšlivě a poutavě.				
1.4.3.	Vyjadřuji respekt vůči druhým a jejich myšlenkám, nesouhlas dávám najevo s respektem a racionálně.				
1.4.4.	Plánuji a píši přehledně strukturované a přesvědčivé filosofické texty.				

1.5.	Filosofická reflexe problému:	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne
1.5.1.	Formuluji problémové filosofické otázky.				
1.5.2.	Při hledání řešení hledím na problém z různých perspektiv.				
1.5.3.	Zaujímám k filosofickým problémům vlastní odůvodněná stanoviska.				
1.5.4.	Srovnávám vlastní stanoviska se stanovisky základních filosofických směrů a jejich představitelů.				
1.5.5.	Pojmenovávám skryté předpoklady a důsledky jednotlivých stanovisek, posuzuji přijatelnost důsledků.				
1.5.6.	Formuluji otázky dále rozvíjející daný problém.				
1.6.	Oborová didaktika:				
1.6.1.	Popíšu obsah RVP, relevantní pro výuku filosofie (očekávané oborové výstupy, klíčové kompetence, průřezová témata).				
1.6.2.	Používám různé zdroje vhodné pro výuku filosofie (učebnice, úvodové knihy, internetové zdroje, videa, podcasty...).				
1.6.3.	Popíšu hlavní koncepce výuky filosofie (problémově zaměřená výuka, kompetenční pojetí, historicky/tematicky strukturovaná výuka apod.)				
1.6.4.	Popíšu a odůvodním vlastní koncepci výuky filosofie.				
1.6.5.	Propojuji výuku filosofického obsahu s rozvíjením kompetencí studentů.				
1.6.6.	Zformuluji, co znamená filosofické myšlení, do podoby využitelné pro stanovení cílů výuky.				

Obecně- didaktické oblasti

plánování výuky

- Stanovuji smysluplné, dosažitelné a ověřitelné cíle, které rozvíjejí jak filosofické znalosti, tak schopnost filosofického myšlení studentů.

metody

- Využívám rozmanité metody pro rozvoj filosofického myšlení studentů (metody pro práci s textem, diskusi i psaní vlastních textů).

hodnocení

- Navrhuji různé způsoby ověření míry osvojení nejen znalostí, ale i dovedností studentů (testy, písemné práce, projekty, pracovní listy...).

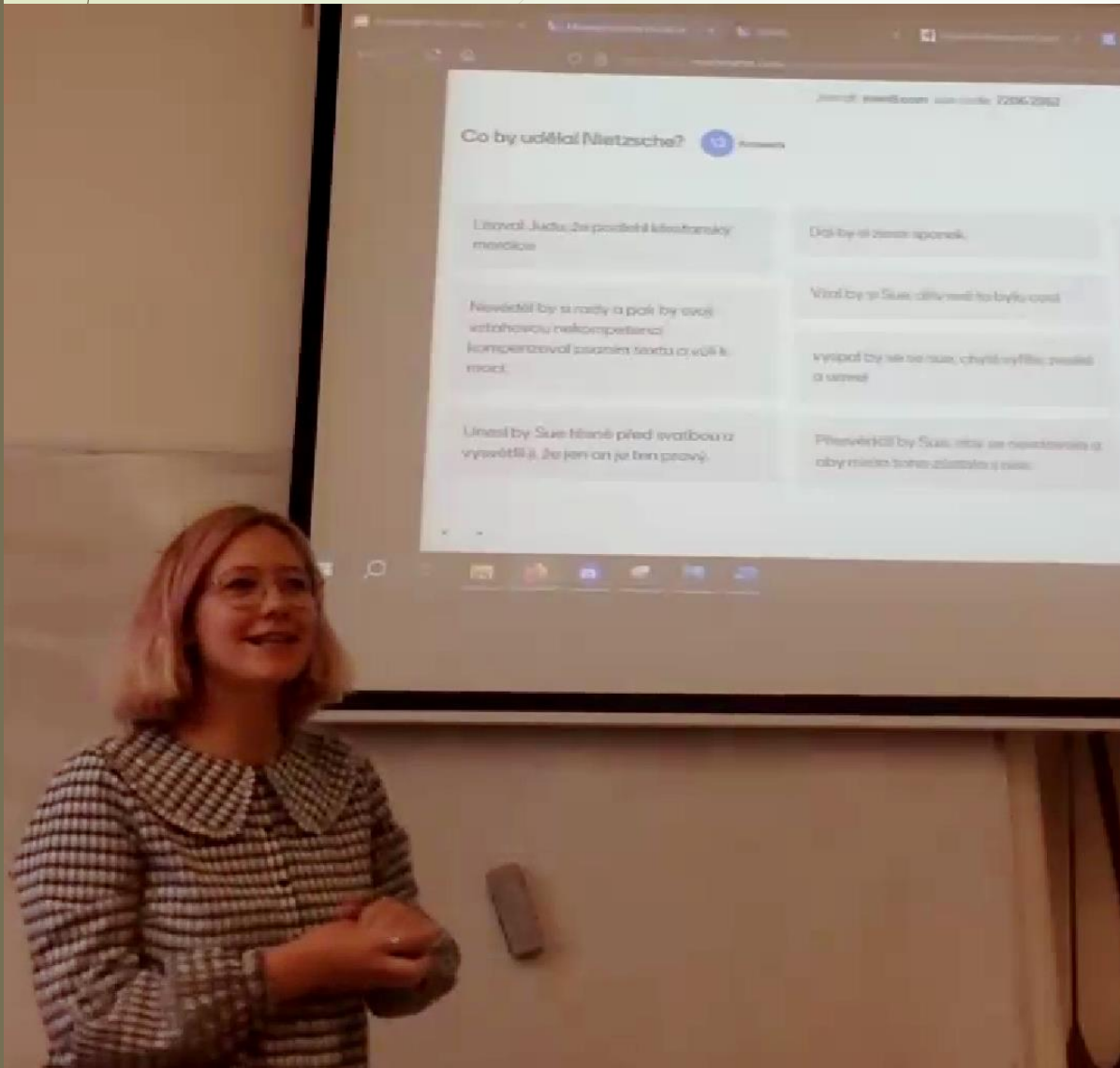
reflexe

- Mám zformulovanou vlastní koncepci výuky filosofie, kterou pravidelně vyhodnocuji a upravuji s ohledem na požadavky školy, smysluplnost pro studenty i s ohledem na vlastní filosofický a pedagogický vývoj.

Co se nám osvědčilo?

Výuka didaktiky zaměřená na kompetence

- 2 semestry oborové didaktiky
 - 1. semestr – příprava na modelovou hodinu
 - 2. semestr – modelová hodina v kontextu tematického výukového bloku

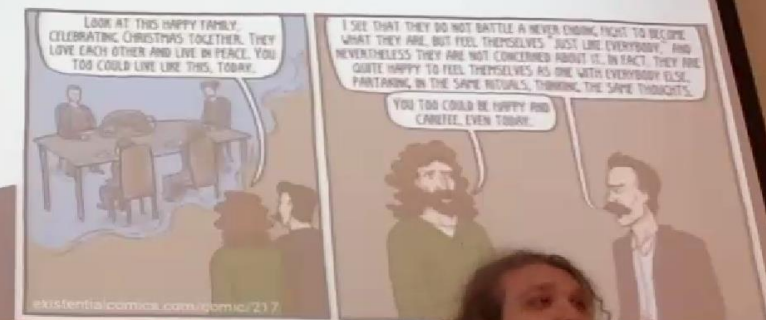
Principy:

- Propojování teorie s praxí
- Problémově a kompetenčně pojatá výuka filosofie
- Workshopové semináře – návrh hodiny, vysvětlení, tvorba pracovního listu, plán bloku/roku, hodnocení
- Videotrénink, práce s reflexí a zpětnou vazbou

Modelové hodiny

- Volba tématu libovolná, metoda dle doporučeného seznamu
- Konzultace návrhu hodiny předem
- 30 minut na realizaci
- Účast SŠ studentů
- Zpětná vazba na místě
- Videozáznam + následná reflexe
- Rozbor hodiny s didaktiky na osobní konzultaci na základě videozáznamu

Nietzscheho kritika křesťanské morálky

Zadání - Diskuse II.

Hledání kompromisu a řešení (5 minut):

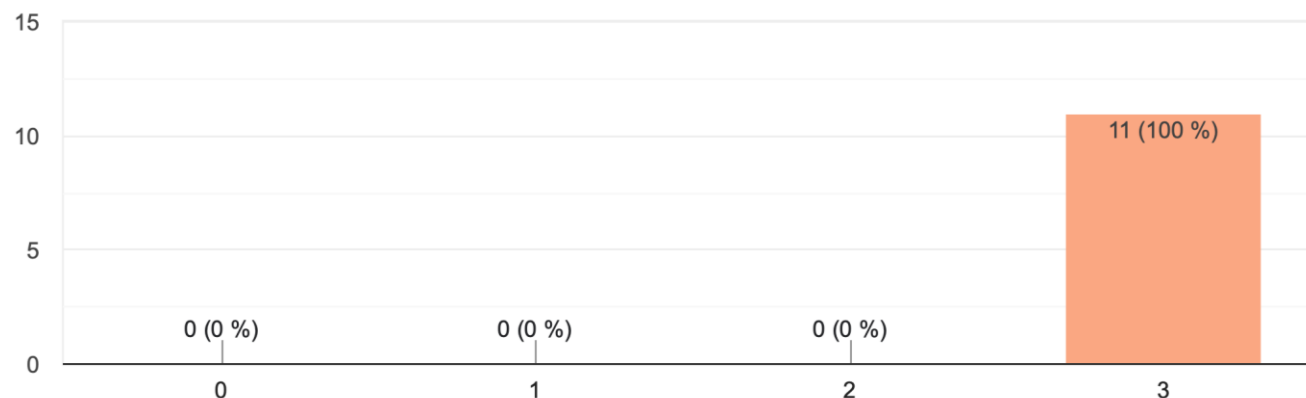
- Spojte se s ostatními skupinami, které zastupují jinou postavu.
- Zaměřte se na to, co je pro druhou stranu důležité.
- Diskutujte a snažte se najít možná řešení nebo kompromis.

Zpětná vazba od účastníků, zpětná vazba od vyučujících

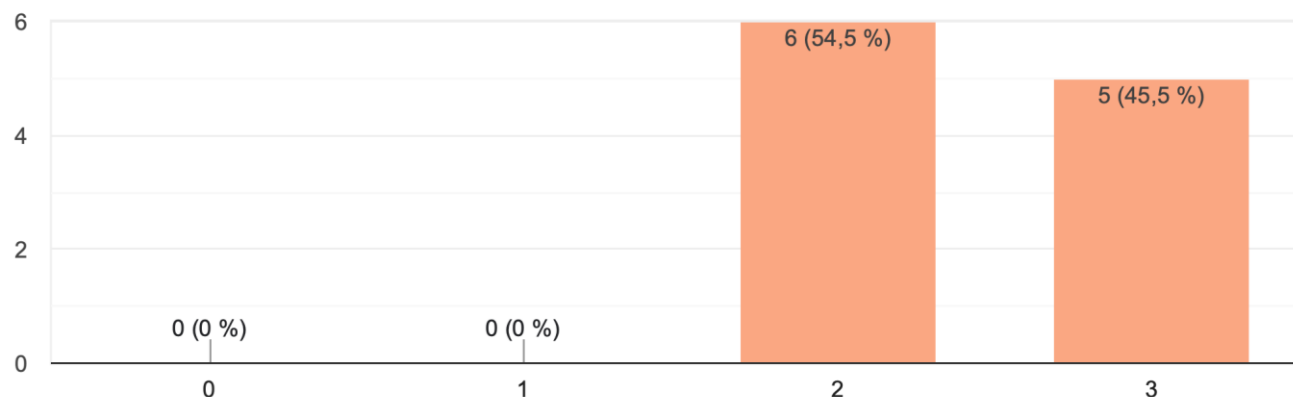
Je výklad srozumitelný a soustředí se na hlavní myšlenky?

11 odpovědí

Bylo snadné v textu najít odpovědi na otázky?

11 odpovědí

Co se vám na hodině zdálo inspirativní, pokud jde o vaše vlastní pedagogické působení? Jaké použité postupy se vám jeví funkční či zdařilé a proč?

- Příjemný projev, úsměv na tváři, pozitivní zpětná vazba, vtipná a zároveň pochopitelná prezentace, zřetelně a uchopitelně předávaná látka, jasná struktura hodiny, vlastní reflexe náročnosti některých částí a zároveň prostor pro reflexi studentů.

Co byste vy osobně spíše dělali jinak? Co by bylo možné na použitých postupech zlepšit? Proč?

- U prvních dvou „ano – ne“ výroků k textům z Genealogie morálky by mohla být užší / pevnější vazba mezi ukázkami a výroky (možná bych se ptal přímo na věci, které jsou v textu tematizovány, např. na touhu po svatosti a asketického kněze, spíše než na křesťanskou morálku).

Kompetenční rámec, aneb co dál?

1) Provedení nějakého činu

„Moderní konzumní společnost plná konformismu uspokojuje všechny potřeby člověka, není ale schopná jednoduše uspokojit potřebu smyslu (plné naplnění života jedince). Pokud se člověk nudí a nejsou mu do cesty stavěny výzvy, nemá možnost najít a vykonat smysluplný čin.“

- Nuda -> krize : příklad: Nedělní neuróza
- Pokud v činu vidím smysl, jsem ochoten přinášet oběti
- Orientace do budoucna

- Aktualizovat deskriptory a sladit je s kompetenčním rámcem
- Analyzovat skladbu všech relevantních kurzů učitelského studia z hlediska KR a sladit jejich obsahy
- Pracovat s KR i v rámci praxí

Děkuji za
pozornost
a ještě víc za
otázky...

Anotace studentských hodin

1	Modelové vyučovací hodiny a jejich rozbor v rámci kurzů oborové didaktiky filosofie na FF UK				
2	Místo konání: FF UK, náměstí Jana Palacha, místnost č. 217				
3	Datum, čas a místo	Téma modelové hodiny a stručný popis	Jméno studenta / studentky	Jméno studenta / studentky	Jméno studenta / studentky
4	13. 6. 16:00-17:00	Etická dilemata ve hře Antigona - Antigona: Kde je problém?..... Zaměříme na starověkou tragédii Antigona. Diskutovat budeme o motivacích postav, jako je Antigona, Kreón, Isména a další. Budeme zkoumat etická dilemata, kterým tyto postavy čelí, a jejich vztah k současnosti.	Matěj Damian	Jana Nguyen	Šimon Komárek
6	13. 6. 18:00-19:00	Smysl života - Do školy a ze školy. Do práce a z práce. Každý den ta samá rutina, až se jednoho dne kulisy zhroutí, koukám se do zrcadla a cítím prázdno. Jaký má tohle všechno smysl? A má život vůbec smysl? Proč tu jsem?	Matěj Damian	Adéla Soukupová	Jana Nguyen
7	13. 6. 19:00-20:00	Nietzscheho kritika křesťanské morálky - Vzpomeňte si na situaci, kdy jste se zachovali morálně, přestože to pro vás bylo opravdu těžké. Stálo to za to? A jak víte, že jste pouze slepě nenásledovali ustálené morální normy, které jsou ve své podstatě pochybné? V modelové hodině se zaměříme na Nietzscheho kritiku křesťanské morálky, kterou budeme aplikovat na ukázkou z románu Thomase Hardyho Neblahý Juda.	Matěj Damian	Adéla Soukupová	Jana Nguyen

PROBLÉMOVÁ ORIENTACE x „PÉČE O KÁNON“ (TIEDEMANN)
= spíše s filosofy a žáky řešit problémy než s žáky řešit filosofy

Problémová orientace jako součást filosofie

- „Problém je prazákadem všeho vědeckého bádání a jeho jazykovým vyjádřením je otázka.“ (S. 87)
- Také filosofie je z podstaty problémově orientovaná.

Problémová orientace ve výuce filosofie

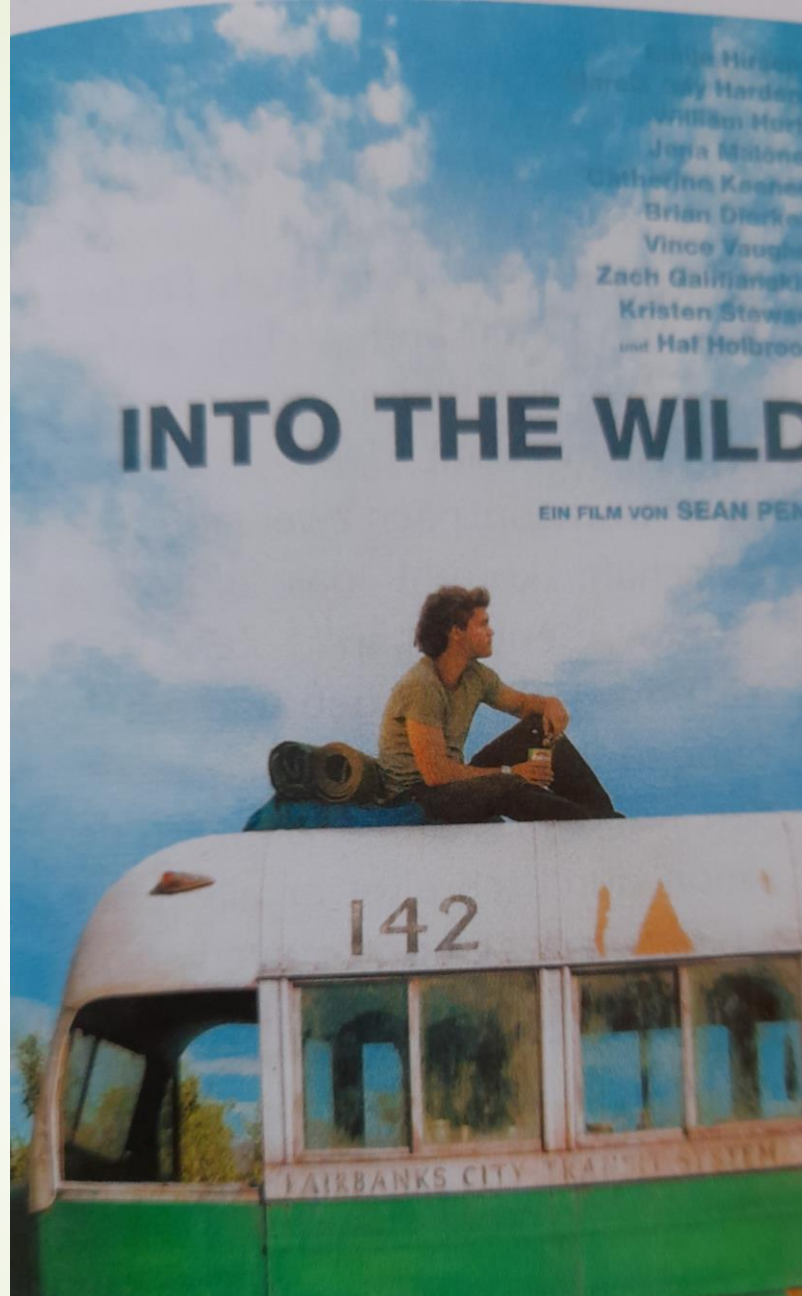
- **Uchopení problému** → **vlastní vstupní řešení studujících** → **konzultace expertů** (textů apod.) → zpřístupnění a upevnění porozumění → kritické posouzení návrhů řešení a **zaujetí vlastního zdůvodněného postoje**.

Tiedemann, „Problémově zaměřená didaktika filosofie“. In Šebešová, Petra (ed.). *Proč a jak učit filosofii na středních školách. Antologie textů z německé didaktiky filosofie* [e-kniha]. Praha: Vydavatelství FF UK, 2017.

Můžeme dospět k objektivnímu poznání našeho já a skutečnosti?

Stojí za to, chtít být na všem a na všech nezávislý?

Jsou duševní stavy čistě tělesné jevy nebo jsou na těle nezávislé?